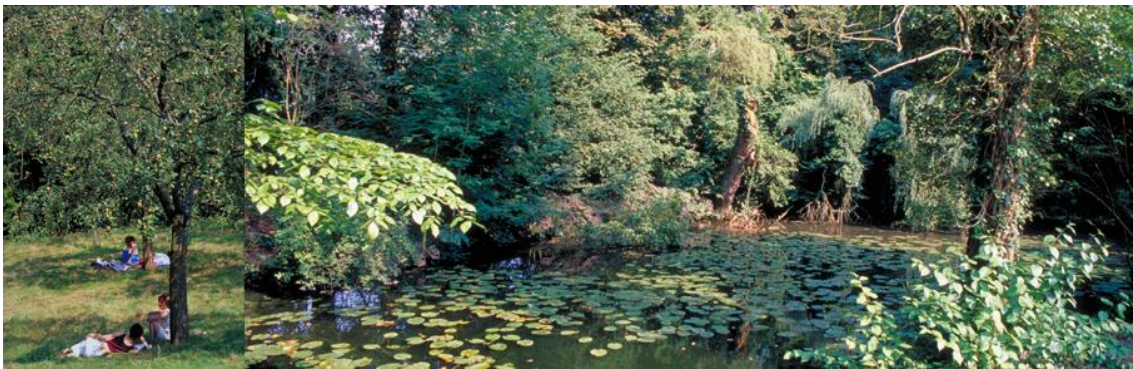

HET TOURNAY-SOLVAYPARK

Een restant van het Zoniënwoud

Het Tournay-Solvaypark ligt in Watermaal-Bosvoorde, aan de rand van het Zoniënwoud, langs de spoorlijn Brussel-Namen. Het hoort tot de mooiste parken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar het is onterecht weinig gekend bij de Brusselaars.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

In 1878 liet Alfred Solvay op een terrein dat was veroverd op het Zoniënwoud, een villa (een klein kasteeltje) optrekken in rode steen met banden witte steen, in de Vlaamse neorenaissancestijl die toen mode was. Het terrein ligt langs de spoorlijn Brussel-Namen op de plaats die Karregat heet, niet zo ver van het toen nieuwe station van Bosvoorde. Het park dat in die tijd rond de woning werd aangelegd, hield rekening met het reliëf en de ongerepte ruimten. De moeraslanden op de valleibodem werden omgevormd tot vijvers, terwijl een deel van het oorspronkelijke beukenbos intact bleef. In 1894 breidde Marie Masson, de weduwe van Alfred Solvay, het park uit in de richting van de Terhulpensesteenweg.

In 1905 werd Leopold II eigenaar van de vijvers van Bosvoorde en een deel van de aanpalende gronden omdat hij een deel van het gebied wou bewaren, dat werd bedreigd door de geplande Vorstlaan en de bouw van nieuwe wijken bij deze uitbreiding van Brussel. Ernest Solvay (de beroemde broer van Alfred) die bij die transactie was betrokken, werd zo eigenaar van een vroegere verkaveling van tuinbouwers tussen de nieuwe laan en de Vuurkeienweg. Hij integreerde dat in het familiedomein door de bouw van twee bruggen over deze straat. Uit deze periode dateert ook de toevoeging van een dubbele toren aan de woning van de Solvays.

In 1911 legde landschapsarchitect Jules Buyskens het park opnieuw aan, in de landschapstijl die we vandaag nog kennen. Negen jaar later werden er een conciërgewoning en bijgebouwen opgericht. In 1924 ten slotte verscheen Jules Buyskens opnieuw op het toneel voor het ontwerp van een heel mooie, klassieke rozentuin.

Na de dood van Thérèse Tournay-Solvay, de dochter van Alfred Solvay, in 1973 verkochten de erfgenamen het domein aan een vastgoedmaatschappij die het liet verkommeren. In 1980 verwierf het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het Tournay-Solvaypark en stelde het een jaar later open voor het publiek. In 1984 verwoeste een brand het kasteel. Vandaag blijven er alleen ruïnes over. In 1985 herstelde landschapsarchitect Jacques Boulanger-Français de rozentuin, en de fruit- en groentetuin.

ALGEMENE BESCHRIJVING: VAN ONGEREPTENATUUR TOT OPGEBONDEN BOMEN

Wie langs de kronkelende paden wandelt, apprecieert ongetwijfeld de landschapspracht en de ecologische diversiteit van het Tournay-Solvaypark. Dat park, dat vroeger deel uitmaakte van het Zoniënwoud, combineert een waaier van landschappen, van de meest gecultiveerde tot de meest ongerepte. Op de top ligt een klassieke Engelse tuin met in de grasperken exotische bomen en een rozentuin. Op de hellingen groeit een beukenbos en een meer natuurlijke bosomgeving. In de vallei liggen halfnatuurlijke ruimten met de typische plantengroei van vochtige zones, en twee vijvers. Daarachter nog, ligt een boomgaard met enkele appel- en kersenvariëteiten, die een moestuin verbergt.

Typisch voor het park zijn de grote niveauverschillen. De landschapsarchitecten die elkaar sinds de eerste aanleg opvolgden, gebruikten het reliëf om vergezichten te creëren op de lager gelegen delen (vooral richting vijvers). Hier en daar creëerden ze ook meer intieme plekjes.

De moestuin van het kasteel – omringd door hoge muren – werd gerenoveerd in de oude stijl. Vandaag wordt hij bewerkt door privépersonen, maar hij behoudt toch zijn didactische functie. Rond de groentetuin staan opgebonden fruitbomen, laagstamfruitbomen en perken met kruiden, vaste en geneeskrachtige planten.

De rozentuin, omzoomd door een buxushaag, bevat 150 rozenvariëteiten, zowel gekweekte als wilde. De cirkelvorm is klassiek, maar het geheel ademt originaliteit door de opeenvolging van drie terrassen die worden gedragen door muren van gelijke hoogte.

De groene wandeling loopt langs het Tournay-Solvaypark.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Verschillende bomen in het Tournay-Solvaypark genieten de status van opmerkelijke boom. Dat geldt onder meer voor een boomhazelaar (*Corylus Columa*) – de enige hazelaarvariëteit in boomvorm –, Canadese hemlocksparen (*Tsuga canadensis*), een heel mooie bruine beuk (*Fagus Sylvatica f.purpurea*), grootbladige lindebomen (*Tilia platyphyllos*), een Japanse kornoelje (*Cornus Kousa*), een reuzenbladlinde (*Tilia x euchlora*), een libanonceder (*Cedrus libani*).

In de laaggelegen delen, dicht bij de vijver, wemelt het van gele lelies, moerasspirea, sneeuwkoningin, moerasdotterbloemen, enz. Er zijn ook een aantal perken met gele lis (*Iris pseudacorus*) en koeienoog (*Telekia speciosa*), planten die afkomstig zijn uit Zuidoost-Europa. Er werden meer dan 120 grasachtige plantensoorten geteld in de weiden. De oever van de kleine vijver is bezaaid met wit hoefblad (*Petasites albus*) met zijn grote bladeren die doen denken aan rabarberplanten. Vlak in de buurt, in een kleine schaduwrijke kloof, groeien tongvarens.

De fauna is ook heel gevarieerd, vooral in het laagst gelegen deel van het park. Van de dieren die rond de vijver leven, vermelden we bruine kikker, kuifeend, eend, reiger, enz. En in de vijver zelf zwemt rivierbaars, snoek, voorn, zeelt en brasem. Vleermuizen gebruiken de vroegere ijskelder als schuilplaats.

BEHEERSPRINCIPE

Het Tournay-Solvaypark geniet van een gedifferentieerd beheer, dat wil zeggen een beheer dat is afgestemd op de kenmerken van de onderscheiden zones en het daarbij horend gebruik. Zo gaat er aandacht naar het behoud van ongerepte natuur. Het dode hout wordt bijvoorbeeld ter plaatse gelaten en dient als schuilplaats en voedsel voor zoogdieren, insecten, vogels en paddenstoelen. De oevers van de vijver worden slechts één keer per jaar gemaaid om de habitat en het jachtterrein van gewone pad en bruine kikker niet te verstoren.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

MONUMENTEN

De kasteelruïnes. Het Solvaykasteel werd in 1982 door een brand verwoest en wordt geleidelijk door planten overwoekerd.

Georges Collin bouwde de **paardenstallen van het kasteel** in 1920 en ze werden in 1992 gerestaureerd om plaats te bieden aan het **Regionaal Centrum voor Ecologie-initiatie**. De vzw Zonnebloem-Tournesol heeft de leiding over dit centrum voor milieueducatie dat zich richt tot een breed publiek, maar toch in de eerste plaats tot de Brusselse scholen, met geleide bezoeken, natuurstages en ecologische werkwinkels in het Tournay-Solvaypark en andere terreinen in het Gewest.

De **witte villa** of de villa van de vrienden van Tournay-Solvay werd bij het begin van de twintigste eeuw gebouwd in art-nouveaustijl. Ze biedt vandaag onderdak aan de '**Fondation européenne pour la sculpture**' die er tentoonstellingen organiseert.

BEELDHOUWERKEN

Grote rode driehoek (1996)

De Italiaanse beeldhouwer Mauro Staccioli koos een prachtige rode beuk in het park uit voor zijn driehoek in evenwicht. Hij wil zo aantonen dat we de oplossing voor het menselijke onevenwicht in de natuur moeten zoeken.

Réplique de la tête olmèque n°8 (2002), replica van een hoofd dat in het Mexicaanse dorp San Lorenzo werd gevonden. Een kunstwerk van Pérez Solorzano.

Kelda of The Eternal Spring (Herdenkingsmonument Sparenberg – 1998).

Dit brons van Thérèse Chotteau is een hommage aan een verdwenen jonge vrouw die zich regelmatig kwam ontspannen in het park. Haar ouders wilden een standbeeld naar haar beeld en gelijkenis.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

- Ten noordoosten: het Jagersveldpark en het Leibeekpark.
- Ten noordwesten: het Terkamerenbos.
- Ten oosten: het Vuurkeiendomein en de vijvers van Bosvoorde.
- Ten noordwesten, zuiden, oosten en westen: het Zoniënwoud. We vermelden in het bijzonder de aanwezigheid in de onmiddellijke buurt van een speelplein aan de Tumulidreef (bij het verlaten van de moestuin en vlak bij de brug over de spoorlijn), de Vuilbeekvallei en aan de andere kant de Karregatbeekvallei met de vijvers van de Verdrongen Kinderen en van het Hoefijzer.

Oppervlakte: 7,41 hectare.

Typologie: wandelpark met recreatieve, educatieve, culturele, sociale en decoratieve functie.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: Het park is geklasseerd.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Er is zeven dagen per week toezicht, nu eens door het vaste team, dan weer door passerende parkwachters, en dat op volgende uren:

- van 1 oktober tot 31 maart van 8 tot 18 uur;
- van 1 tot 30 april van 8 tot 19 uur;
- van 1 mei tot 31 augustus van 8 tot 21 uur;
- van 1 tot 30 september van 8 tot 20 uur.

CONTACT

Hebt u een vraag ? Wilt u een probleem signaleren ? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In geval van nood, politie: 02/373 58 11.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02/775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Het park is omheind. Zitbanken, vuilnisbakken.

ER GERAKEN

Het Tournay-Solvaypark ligt in Watermaal-Bosvoorde, valk bij het station van Bosvoorde. De hoofdingang ligt aan de Terhulpensesteenweg. Maar ook via de Tweebergendreef is er een directe ingang naar de vijver en de moestuin. In het verlengde van deze dreef, doorkruist de Vuurkeienweg het park van noord naar zuid.

BEREIKBAARHEID ANDERVALIDEN

In principe is het park toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit via de ingang aan het station van Bosvoorde (rozentuin). Maar het terrein is er sterk heuvelachtig en dat bemoeilijkt hun verplaatsingen, zeker vlak bij de vijver.

OPENBAAR VERVOER

Bus: 95 (Wiener)

Tram: 94 (Bosvoorde Station)

NMBS-station Bosvoorde (lijn Brussel-Ottignies).

MEER INFORMATIE

- De brochure van Leefmilieu Brussel – BIM:
 - Het Tournay-Solvaypark (folder);
 - Naar een ecologisch beheer van de parken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ;
 - Wandeling langs de beeldhouwwerken in de Brusselse groene ruimten (brochure) (te bestellen op het nummer 02/775 75 75 of via info@leefmilieubrussel.be).
- Meer informatie over [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- De fotogalerij van de [Virtual Landscape Gallery](#).
- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over de [vzw Zonnebloem-Tournesol](#) (Regionaal Centrum voor Ecologie-Initiatie).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#).

